

Na temelju članka 43. Statuta Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Fakultetsko vijeće na sjednici održanoj dana 17. rujna 2025. godine donijelo je

PRAVILNIK O RADU POVJERENSTAVA ZA ETIČNOST ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom uređuju se svrha, ustroj, nadležnosti i način rada povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (dalje: Fakultet).

Članak 2.

- (1) Na Fakultetu djeluje Povjerenstvo za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta.
- (2) Pored Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta na Fakultetu djeluju i povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja pri pojedinim odsjecima.

Članak 3.

- (1) Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja dio su šireg sustava osiguranja istraživačkog integriteta na Fakultetu.
- (2) Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja savjetodavna su tijela i djeluju samostalno i nezavisno od upravljačkih tijela u okviru nadležnosti propisanih ovim Pravilnikom.

Članak 4.

Izrazi koji se koriste u ovom Pravilniku, a koji imaju rodno značenje odnose se ravnopravno na sve osobe, bez obzira na njihovo spolno i rodno određenje.

Članak 5.

Temeljne svrhe povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja na Fakultetu su:

- osiguranje pridržavanja etičkih normi studenata, zaposlenika i suradnika Fakulteta u provedbi istraživanja s ciljem zaštite prava, sigurnosti, dostojanstva i dobrobiti sudionika u istraživanjima te uzimanja u obzir legitimnih interesa drugih pojedinaca, tijela ili zajednica povezanih s istraživanjem, a u skladu s europskim, međunarodnim i nacionalnim pravnim normama i standardima, profesionalnim normama te sveučilišnim i fakultetskim propisima
- osiguranje zaštite istraživača i promicanje slobode znanstvenih istraživanja u skladu s prethodno navedenim načelima
- briga o razvoju istraživačke kulture u društvenim i humanističkim znanostima i razvoj svijesti o etičkim aspektima istraživanja zaposlenika, studenata i suradnika Fakulteta.

II. TEMELJNA NAČELA I DJELOKRUG RADA

Članak 6.

- (1) Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja u radu se vode načelima stručnosti, nezavisnosti, povjerljivosti, odgovornosti, multidisciplinarnosti i multiperspektivnosti.
- (2) U procjenama etičnosti znanstvenih istraživanja članovi povjerenstava uzimaju u obzir načela poštivanja autonomije svakog pojedinca, dobrobiti sudionika u istraživanjima i širih zajednica, pravednosti u raspodjeli rizika i koristi od istraživanja te nezavisnosti procjene znanstvene vrijednosti i etičke prihvatljivosti.

Članak 7.

Nadležnosti povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja na Fakultetu su:

- nezavisna i promišljena procjena etičkih pitanja vezanih za prijedloge istraživanja, istraživačke protokole i materijale prije početka provedbe istraživanja
- praćenje poštivanja i zaštite prava, sigurnosti, dostojanstva i dobrobiti sudionika tijekom provedbe istraživanja u slučajevima pozitivno ocijenjenih prijedloga istraživanja
- davanje prijedloga i sugestija tijelima Fakulteta za poboljšanje sustava osiguranja etičnosti znanstvenih istraživanja
- poticanje širenja svijesti o etičkim aspektima istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima te rad na tome, naročito kroz obrazovne programe namijenjene studentima, zaposlenicima i suradnicima Fakulteta te kroz različite oblike savjetovanja za istraživače.

Članak 8.

Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja donose mišljenja o etičnosti prijedloga istraživanja primarno na temelju procjene etičkih pitanja. Povjerenstva ne temelje svoja mišljenja o etičnosti prijedloga istraživanja na procjenama političkih, upravljačkih, metodoloških, jezičnih i drugih pitanja u istraživanjima s obzirom na to da su za ta pitanja predviđeni drugi mehanizmi i tijela. Povjerenstva ta pitanja uzimaju u obzir u mjeri u kojoj izazivaju etičke dvojbe vezane za prava, sigurnost, dostojanstvo i dobrobit sudionika u istraživanju.

III. USTROJ I SASTAV POVJERENSTAVA

Članak 9.

- (1) Povjerenstvo za etičnost znanstvenih istraživanja pojedinog odsjeka u pravilu obavlja procjene etičnosti prijedloga istraživanja zaposlenika, studenata i suradnika tog odsjeka.
- (2) Povjerenstvo za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta u pravilu obavlja procjene etičnosti prijedloga istraživanja zaposlenika, studenata i suradnika odsjeka koji nemaju svoja povjerenstva, kao i drugih organizacijskih jedinica. U posebnim slučajevima Povjerenstvo za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta može procjenjivati i prijedloge istraživanja s odsjeka koji ima svoje povjerenstvo kada je riječ o situacijama potencijalnog sukoba interesa, prijedlozima multidisciplinarnih istraživanja i istraživačkih grupa te u drugim opravdanim slučajevima.

Članak 10.

- (1) Članove povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja bira Fakultetsko vijeće.
- (2) Članove Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta Fakultetskom vijeću predlaže dekan, a članove povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja odsjeka Fakultetskom vijeću predlaže pročelnik odsjeka.
- (3) Povjerenstva imaju pet (5) članova od kojih su barem tri (3) člana iz reda zaposlenika na znanstveno-nastavnim radnim mjestima. Dva (2) člana mogu biti birana iz reda zaposlenika na suradničkim, nastavnim i stručnim radnim mjestima.
- (4) Dekan i prodekani ne mogu biti članovi povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja. Pročelnici i zamjenici pročelnika odsjeka ne mogu biti članovi povjerenstava pri odsjecima.
- (5) Članovi povjerenstava biraju se na tri (3) godine uz pravo ponovnog izbora.
- (6) Predsjednik povjerenstva i zamjenik moraju biti iz reda zaposlenika na znanstveno-nastavnim radnim mjestima i biraju ih članovi povjerenstva na prvoj sjednici.
- (7) Članovi povjerenstava iz reda zaposlenika na znanstveno-nastavnim radnim mjestima moraju imati dovoljno teorijskih znanja o istraživanjima s ljudima i praktičnog iskustva u vođenju istraživanja s ljudima ili sudjelovanju u njima.
- (8) Prilikom predlaganja i izbora članova vodi se računa o rodnoj uravnoteženosti sastava te potrebi da povjerenstva sastavom uključuju različite istraživačke orijentacije i metodološke ili epistemološke pristupe. Prilikom predlaganja i izbora članova povjerenstava pri odsjecima vodi se računa o tome da su zastupljeni članovi iz različitih katedri ili znanstvenih grana. Prilikom predlaganja i izbora članova Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta članovi moraju biti s različitih odsjeka i znanstvenih polja te moraju biti zastupljeni članovi iz društvenog i humanističkog područja znanosti.
- (9) Administrativnu potporu radu te pohranu dokumenata i materijala povjerenstava pri odsjecima osigurava tajništvo odsjeka, a Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta ured nadležan za znanost i projekte.

IV. POSTUPAK PROCJENE

Članak 11.

- (1) Povjerenstva održavaju sjednice po potrebi. Sjednice saziva i vodi predsjednik povjerenstva ili zamjenik predsjednika.
- (2) Sjednica povjerenstva može se održati ako su na sjednici prisutna najmanje tri (3) člana. Mišljenja se donose apsolutnom većinom svih članova (najmanje 3 člana) pri čemu se nastoji kad god je to moguće mišljenja donijeti konsenzusom.
- (3) Sjednice povjerenstava mogu se održavati fizičkim prisustvom članova, virtualno, pisanim putem ili elektroničkom poštom.
- (4) Povjerenstva vrše procjenu etičkih aspekata prijedloga istraživanja samo na temelju vlastitog zahtjeva istraživača upućenog izravno povjerenstvu ili putem nadležnih službi.
- (5) Povjerenstvo procjenjuje samo prijedloge istraživanja prije početka provedbe istraživanja. Podnositelj zahtjeva dužan je informirati povjerenstvo ako je provedba istraživanja započela prije početka postupka procjene ili tijekom postupka procjene. U tim slučajevima povjerenstvo je dužno odbiti odnosno obustaviti postupak procjene etičnosti prijedloga istraživanja.
- (6) Istraživači upućuju zahtjev ispunjavanjem predviđenog obrasca kojem prilažu potrebne dodatne materijale.

- (7) Predsjednik povjerenstva informira podnositelja zahtjeva o primitku zahtjeva, provjerava tehničke aspekte zahtjeva i dostavljenu dokumentaciju te proslijeđuje dokumentaciju članovima povjerenstva.
- (8) Povjerenstvo može zatražiti od podnositelja zahtjeva dodatne informacije te pozvati podnositelja zahtjeva da prisustvuje sjednici. Podnositelj zahtjeva, kao ni druge zainteresirane strane ne mogu biti prisutni na sjednici prilikom donošenja zaključaka i mišljenja povjerenstva.
- (9) Povjerenstvo u postupku procjene prijedloga istraživanja može zatražiti mišljenja vanjskih stručnjaka.
- (10) Povjerenstvo je dužno donijeti mišljenje o etičnosti prijedloga istraživanja u roku od 20 radnih dana od zaprimanja zahtjeva sa svim zatraženim informacijama. U slučaju kada se traži mišljenje vanjskih stručnjaka taj rok može biti dulji, a najviše 40 radnih dana.
- (11) Povjerenstva mogu odrediti posebne postupke za ubrzane procjene prijedloga istraživanja pri čemu su dužna takvu praksu usuglasiti koliko je god to moguće.
- (12) Na temelju procjene etičkih aspekata prijedloga istraživanja povjerenstvo donosi pozitivno mišljenje odnosno uskratu pozitivnog mišljenja. U slučaju uskrate pozitivnog mišljenja podnositelju zahtjeva daje se pisano obrazloženje razloga za uskratu. U slučajevima u kojima se prijedlozi mogu doraditi kako bi se osigurali standardi etičnosti, povjerenstvo će podnositelju zahtjeva ukazati na potrebne izmjene.
- (13) Dokument pozitivnog mišljenja u dva otisnuta primjerka potpisuje predsjednik ili zamjenik predsjednika povjerenstva. Jedan se primjerak uručuje podnositelju zahtjeva, a drugi se primjerak pohranjuje u nadležnoj službi administrativne potpore.
- (14) Povjerenstvo može za pozitivno ocijenjene prijedloge istraživanja odrediti postupak praćenja pridržavanja etičkih normi tijekom provedbe istraživanja i obavezu periodičnog izvještavanja, primjerice za istraživanja za koja se procijeni potencijalno visok rizik za sudionike istraživanja, prijedloge istraživanja specifičnoga iterativnog dizajna i druge slučajeve.
- (15) Svi podnositelji zahtjeva odnosno voditelji istraživanja koji su dobili pozitivno mišljenje dužni su povjerenstvu prijaviti odstupanja tijekom provedbe istraživanja od istraživačkih protokola opisanih u prijedlogu istraživanja koji je bio predmet procjene u roku od 10 dana od nastanka promjena. Povjerenstvo u tom slučaju donosi procjenu o značaju odstupanja i potrebi provedbe nove procjene etičnosti.

V. POVJERLJIVOST I SUKOB INTERESA

Članak 12.

Članovi povjerenstava, vanjski stručnjaci koje angažiraju povjerenstva te osobe koje pružaju administrativnu potporu radu povjerenstava dužne su sve povjerene informacije, kao i sadržaj rasprava te pojedinih procesa procjena držati povjerljivima.

Članak 13.

- (1) Prilikom obavljanja svojih dužnosti članovi povjerenstava dužni su se izuzeti iz postupka procjene prijedloga istraživanja u slučaju sukoba interesa.
- (2) Sukobom interesa u obavljanju dužnosti člana povjerenstva smatra se uključenost člana u istraživačku grupu čiji je prijedlog istraživanja predmet procjene, mentorstvo člana takve istraživačke grupe te obiteljska povezanost s nekim od članova istraživačke grupe.
- (3) Članovi povjerenstava dužni su voditi računa i o potencijalnom sukobu interesa, nemogućnosti nepristranog procjenjivanja ili nedovoljnoj stručnosti u pojedinom predmetu te o tome

izvijestiti predsjednika povjerenstva koji u tim slučajevima odlučuje o opravdanosti izuzeća člana iz postupka procjene.

VI. IZVJEŠTAVANJE O RADU

Članak 14.

- (1) Povjerenstva su dužna podnositi redovita godišnja izvješća o radu po završetku akademske godine.
- (2) Povjerenstvo pri odsjeku podnosi godišnje izvješće pročelniku odsjeka te prosljeđuje izvješće predsjedniku Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta koji izrađuje objedinjeno izvješće o radu svih povjerenstava za etičnost znanstvenih istraživanja i podnosi ga Fakultetskom vijeću.
- (3) Obavezni elementi godišnjeg izvješća o radu su broj zaprimljenih zahtjeva u akademskoj godini, broj donesenih pozitivnih mišljenja, broj uskrata pozitivnih mišljenja te prosječno vrijeme od zaprimanja zahtjeva do donošenja mišljenja.

Članak 15.

S ciljem usuglašavanja praksi i proceduralnih standarda te daljnjeg razvoja sustava osiguranja etičnosti znanstvenih istraživanja na Fakultetu predsjednici povjerenstava dužni su sudjelovati u zajedničkim sastancima koji se održavaju najmanje jednom godišnje, a o čemu brigu vodi predsjednik Povjerenstva za etičnost znanstvenih istraživanja Filozofskog fakulteta.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 16.

Svi postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Pravilnika završit će se prema proceduri koja se primjenjivala u trenutku započinjanja postupka.

Članak 17.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaju važiti Odluka dekana Filozofskog fakulteta Klasa: 053-01/22-01/197, Urbroj: 3804-850-22-1 od 7. lipnja 2022. te ostali opći akti koji su regulirali postupke koji se uređuju ovim pravilnikom.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 8. dana od objave na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta.

dekan
prof. dr. sc. Domagoj Tončinić
prof. dr. sc. Domagoj Tončinić

Ovaj pravilnik objavljen je na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta dana 30. 09. 2025. te stupa na snagu dana 8. 10. 2025.

Dr. sc. Miroslav